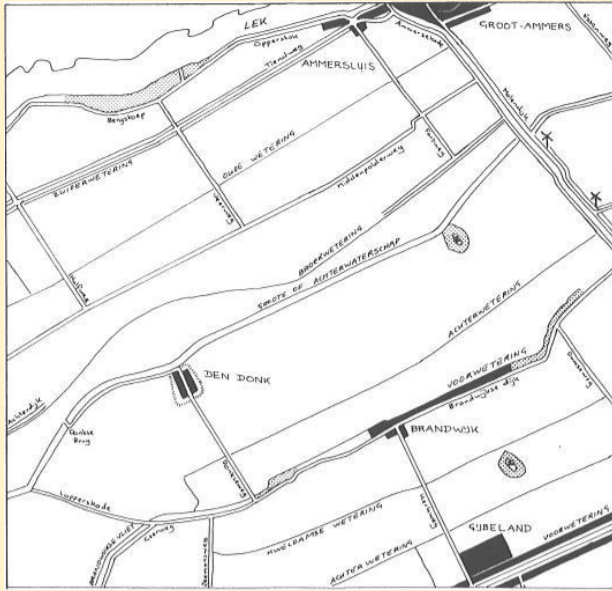

Nu we er toch zijn... is dit misschien leuk om te horen:

Hoe zit dat eigenlijk met de Donk?

De Brandwijkse Donk is een pleistocene rivierduin die boven het omliggende veengebied uitsteekt en is een van de grootste en hoogste donken in de waard met een oppervlakte van ongeveer vijf hectaren. De top ligt op ongeveer 3,5 meter boven N.A.P.

Het is niet verwonderlijk dat al in de middeleeuwen, toen de waard werd ontgonnen, op deze plaats bewoning ontstond. De dijken waren niet erg betrouwbaar en overstromingen kwamen maar al te vaak voor. Door zijn hoge ligging was de Donk een van de weinige plaatsen die droog bleven en dus altijd betrekkelijk veilig waren.

Een Klooster op de Donk

Waarschijnlijk is kort na 1424 een klooster ontstaan op de Donk. Een groep monniken uit Schoonhoven verhuisde naar Brandwijk, in eerste instantie waarschijnlijk vooral diegenen die het land bewerkten.

Uit de verponding van 1514 blijkt dat het klooster uitgestrekte landerijen bezat, ongeveer 165 morgen (1 morgen = 0,83 ha) land. Het klooster had ook land in Streefkerk, waardoor men vrije toegang had tot de Lekdijk.

Helaas is van het kloosterarchief van het Brandwijkse klooster, voor zover bekend, niets overgebleven.

Ontstaan van het klooster

Engelbert, graaf van Nassau et cetera, had aan het begin van de vijftiende eeuw de Donk in bezit. Er is een schenkingsakte van het St. Michielsklooster dat buiten Schoonhoven op de Hem stond. Dat klooster had problemen: De bouwlanden van het klooster stonden reeds vele jaren onder water. De monniken konden weinig of niets verbouwen, met alle gevolgen van dien. Gelukkig was Engelbert erg begaan met het lot van de kloosterbewoners. In 1424 schonk hij de Donk en alles wat daarbij hoorde aan het Schoonhovense klooster. Vandaar dat we aan mogen nemen dat men snel na 1424 begonnen is met de bouw van het klooster wat waarschijnlijk Hemsdonk genoemd werd. De eerste vermelding in de historische archieven dateert uit 1426.

Einde van het klooster

Een aanwijzing voor de datering van het einde van het klooster bevindt zich ook in het archief van het Schoonhovense klooster St. Michiel. Het Brandwijkse klooster zou zijn verbrand in 1572, maar een oorzaak van de brand is niet vermeld. Er bestaat een vermoeden dat op 6 juli 1572 de Geuzen hier verantwoordelijk voor waren.

De schenkingsakte is bewaard gebleven en vermeldt: *Dat wij om Gods willen, ende aangesien saligheyt onser, onser oiren ende nakomelingen zielen, ende oock om den Dienst Gods te wecken, ende te bedt wij heure goeder wercken ende beden deelachtigh te worden, gegeven hebben ende geven voor ons, onsen Erven ende Nakomelingen, den Reguliers des Kloosters van St. Michiels, buyten Schoonhoven in den Hern, een Stuck landts geheeten die Donck met heur toebehoorten, ofte beheingt leegt met heuren ouden slooten, binnen onser Parochien van Brandtwijsk, Alblasserwaert, als een Kloosterkerck ende Bouwhuys daer op te doen setten, ende te doen timmeren soo hem dat beste en nutste sal duncken te wesen bij der hulpen Gods ende goeder Luyden.*

De watergeuzen

In de zestiende eeuw was Nederland in de greep van een opstand tegen het Spaanse Rijk, waar ons land op dat moment deel van uitmaakt. De strijd kreeg het karakter van een godsdienstoorlog.

In het jaar 1572 zijn bijna alle kloosters in Noord Nederland door toedoen van de plunderende watergeuzen verloren gegaan.

Aurelius, bewoner van de Hemsdonk

Een van de bewoners van het klooster was Cornelius Gerardi Aurelius, dat is de gelatineerde naam van Cornelis Geritsz. Hij is geboren in Gouda, ca. 1460 (overleden 8 augustus 1531). Hij was regulier kanunnik, lid van de kloosterorde der augustijnen en woonde afwisselend hier in het klooster de Hemsdonk en in een klooster bij Leiden. In beide kloosters was hij scriptor en prior.

Hij is ook een poosje in Parijs geweest, raakte bevriend met een humanistische geleerde. Vanaf dat hij terugkwam heeft hij voornamelijk hier in het klooster op de Donk vertoefd.

Aurelius was een van de vroegste humanisten in de Nederland. Hij wisselde brieven met vele van de bekendste mannen van zijn tijd, in het bijzonder met Erasmus.

In oktober 1508 ontving Aurelius als christelijk-humanistisch dichter de lauwerkrans van keizer Maximiliaan, die verbleef op dat moment op slot Liesvelt. Van blijvende betekenis is Aurelius geweest als de geschiedschrijver van Holland.

Weinig sporen

Als we nu naar de Donk gaan, vinden we niets meer van de oude gebouwen terug. Zelfs de juiste plaats is niet na te gaan op het eerste gezicht. Er zijn echter aanwijzingen dat het klooster op het hoogste punt van de Donk stond, waar men het best tegen het water was beveiligd. Ook zouden er oude stenen in muren van latere boerderijen gevonden zijn. Middeleeuwse stenen bleven door de tijd heen waardevol. Voormalige boerderijen zouden deels gebouwd zijn met stenen van de ruïnes van het klooster.

Tot zover een klein beetje informatie uit de archieven, een beetje uit de bodem en de rest....

...van horen zeggen.